

SLOVENSKA VAS V ARGENTINI

Morda bo naslov za koga zvenel neverjetno, vendar boste kmalu zvedeli, da je upravičen. Lanskega decembra sem na prošnjo naših sobratov odšel v Argentino in med našimi rojaki imel duhovno obnovo pred božičem. Še sreča, da sem šel dva tedna prej. Tako sem se laže privadil na spremembo ure (štiri ure prej), zlasti pa na vročino. Na drugi strani zemeljske poloble so sedaj sredi vročega poletja. Zato je razumljivo, da imajo šolarji prav v tem času prave počitnice.

Nekaj dni počitnic sem bil tudi jaz deležen. G. Jože Bokalič me je peljal 1. 700 km na sever, kjer sva si ogledala lepe in mogočne slapove na reki Iguazu. Res voda ni tako bistra, kot so naše, ker je zemlja rdečkasta, vendar se človek ne more načuditi, da vode nikoli ne zmanjka, kar naprej teče in pada, pa spet teče. Videl sem pravi pragozd (vendar brez opic in zveri), saj tropska klima spo dbuja bujno rast. Ta severna provinca Misiones meji na Brazilijo, ki se lahko pohvali z največjo elektrarno na svetu. Na reki Parana so skupaj s Paragvajem zgradili elektrarno Itaipu. Večinski delež ima seveda Brazilija.

Kdo še ni slišal za Bariloche? Po planinah in jezerih je kraj podoben Sloveniji, le da ga moramo nekajkrat pomnožiti. Slovenska skupnost je bolj majhna, imajo pa redno nedeljsko mašo; udeleži se je do sedemdeset rojakov. G. Branko Jan je na robu mesta pred enajstimi leti sprejel novo župnijo Brezmadežne. Večinski del župnije sestavljajo ljudje, ki živijo v barakah. Sedaj imajo preprosto, a lično zidano cerkev s skromnim župniščem in lepo dvorano. Zgradili so jo s prostovoljnim delom revnih župljanov in s pomočjo dobrotnikov. V prvi baraki, ki je seveda boljša od običajnih stanovanj je vrtec za štirideset otrok. Načrti so veliki, a sredstev je malo. Razveseljivo pa je, da je Cerkev živa in mlada; radi sodelujejo in tako se vzgajajo za medsebojno pomoč.

Zadnji dni sem uspel obiskati še nekaj družin. Vsem sem hvaležen za topel sprejem, gostoljubnost in domačnost. Prof. Tine Vivod pa mi je z ženo Marjano pripravil še eno presenečenje peljala sta me v argentinsko narodno svetišče Naše Gospe v Lujan (izg. Luhan). Nisem mogel verjeti, da se iz zvočnikov slišijo slovenske božične pesmi. Hitro smo dobili pojasnilo, ko je iz spovednice prišel g. Ivan Likozar, sicer član argentinske province lazaristov. Vsak dan predvajajo pesmi drugega naroda. Pokazal nam je kripto pod mogočno baziliko. V kapelicah urejajo Marijine podobe, kot jih častijo različni narodi; med njimi izstopa Marija Pomagaj z Brezij. Enkrat letno v to svetišče poromajo tudi Slovenci iz vseh središč. Zaradi številnih narodnih noš in večglasnega petja so zelo opazni. Glavno mesto Argentine je Buenos Aires s tremi milijoni prebivalcev. Skupaj z vsemi predmestji ima blizu štirinajst milijonov prebivalcev in se imenuje Veliki Buenos Aires. Slovenska vas je majhen delček predmestja na jugu in se nahaja v občini Lanus, ki ima petsto tisoč prebivalcev. To je strnjeno naselje z družinskimi hišami. Takrat nenaseljeno zemljišče je kupil msgr. Janez Hladnik in ga potem pod ugodnimi pogoji v letih 1947-49 prodajal našim beguncem iz Slovenije.

Msgr. J. Hladnik ima veliko zaslug, da je tedanja vlada (predsednikova žena Evita Peron) sprejela cele družine. Po njem se imenuje glavna ulica, kjer so rojaki zgradili cerkev Marije Kraljice in Hladnikov dom z veliko dvorano in športnim igriščem.

Slovenska vas (okrog petsto rojakov) je vključena v župnijo Marije Kraljice, ki ima dvanajst tisoč ljudi. Obe 'župniji' vodijo duhovniki Slovenske province Misijonske družbe (lazaristi): gg. Janez Petek, Jože Bokalič, Jakob Barle in Franci Pavlič. Prav na sveti večer '96 smo praznovali 40-letnico njihovega prihoda in delovanja. Veliko zaslug za Slovensko vas in tako razgibano življenje imajo še drugi sobratje: gg. Lado Lenček (umrl 1993 v Ljubljani), Franc Sodja, ki živi v Kanadi. . .

Lazaristi poleg pastoralnega dela med Slovenci in Argentinci vodijo tudi tiskarno, Baragovo misijonišče, župnijsko šolo, Duhovno in športno središče na Pristavi. Kolegij Marije Kraljice, kot se šola imenuje, ima štiri oddelke: predšolski pouk, osnovno in tehnično šolo ter gimnazijo. Za dvatisoč učencev je preko dvesto učiteljev in drugih uslužbencev. Lep je bil pogled na dvestopetdeset letošnjih prvoobhajancev, ki so se za sklep šolskega leta zbrali na dvorišču, ko so drugič prejeli sveto obhajilo.

K župniji spada tudi Dom Sv. Vincencija kjer bolni in stari župljani (Slovenci in Argentinci) najdejo svoj drugi dom. Za to, od ustanovitve 1979 leta, s svojo preprostostjo in ljubeznivostjo poskrbijo tri slovenske Marijine sestre. Dom lahko sprejme šestinštirideset oskrbovancev. Tisti, ki želijo in

zmorejo, se lahko vsak dan udeležijo slovenske sv. maše ali pa se združijo z Jezusom v obhajilu. 'Vaščani' Slovenske vasi se trudijo, da bi tudi mladi rod ohranil jezik in vero svojih staršev, spoznaval domače šege in navade. Požrtvovalno skrbijo za kulturno udejstvovanje, sobotno slovensko šolo pa začenjajo že eno leto pred redno osnovno, ki bo poslej trajala devet let (do sedaj sedem). Da njihov trud ni zaman, sem se lahko prepričal ob miklavževanju in sklepu šolskega leta, ko so tudi najmlajši ob podelitvi spričeval v slovenski šoli po domače zapeli; in ne nazadnje tudi pri duhovni obnovi, ki je bila pred božičem dobro obiskana. Na štiriindvajset ministrantov bi bila ponosna marsikatera večja župnija.

DRUGA SLOVENSKA SREDIŠČA

Poleg Slovenske vasi, kjer rojaki živijo najbolj strnjeno in imajo svojo cerkev, je v Argentini še več večjih skupnosti. V velikem Buenos Airesu so to: San Justo (stolnica), Slomškov dom v Ramos Mejiji, slovenska pristava v Castelarju (Ulica Republike Slovenije), Carapachay, San Martin, Paternal (staronaseljenci); v notranjosti dežele pa: Mendoza, Bariloche, Rosario, Cordoba, Mar del Plata in Miramar. Vse večje skupnosti imajo slovensko mašo vsak dan, manjše pa enkrat mesečno. Središče vseh je Slovenska hiša na Ramon Falcon 4158 v glavnem mestu, kjer imajo cerkev Marije Pomagaj. Tu se rojaki ob večjih praznikih zbirajo k slovensim mašam in kulturnim prireditvam. Delegat Slovenskega dušnega pastirstva in glavni urednik revije Duhovno življenje je prelat g. Jože Škerbec. Pred njim sta to delo opravljala msgr. Anton Orehar, po katerem so imenovali Slovenski dom z veliko dvorano in prostori za sobotno slovensko šolo pri cerkvi Marije Pomagaj, ter prelat Alojzij Starc.

Vsa številna društva povezuje krovna organizacija Zedinjena Slovenija. S skupno delegacijo so leta 1991 nastopili v Ljubljani na Slovenskem svetovnem kon gresu. Da je bila Argentina med prvimi državami, ki je Slovenijo priznala kot samostojno, gre gotovo zahvala tudi našim rojakom. Kot spomin na ta dogodek imajo trg in ulico Republike Slovenije. Leta 1992 so priredili petdnevno kulturno dogajanje, ki je zbudilo veliko pozornosti v javnosti, zlasti pa je pomembno, da se tako še bolj povezujejo.

TRIJE VALI IZSELJENCEV

Kakor v druge dežele po svetu, zlasti v Kanado in Združene države Amerike, so se tudi v Argentino Slovenci selili v treh obdobjih. Prvi val emigracije, že pred prvo svetovno vojno (od leta 1880 dalje), je t. i. ekonomska emigracija. Šli so 's trehuhom za kruhom'. Ekonomsko so se sicer dobro znašli, saj so Slovenci splošno znani kot pošteni in marljivi, vendar so se v glavnem razgubili. Drugi val emigrantov, okoli dvajset tisoč, je bil med obema vojnama. To so bili po večini Primorci, ki so bežali pred italijanskim fašizmom. Med njimi je bil komaj kakšen duhovnik.

Po drugi svetovni vojni pride še tretji val emigrantov (1947-49), okoli sedem tisoč ljudi. Ta t. i. politična emigracija je bila doma dolga leta zamolčana. Že v avstrijskih (in italijanskih) taboriščih so imeli slovenske šole in se zavestno pripravljali, da bi tudi v tujini živeli po veri staršev, ostali skupaj in ohranjali ljubezen do domovine. Ko so prišli v Argentino, so morali začeti iz nič. Z njimi je bilo tudi okrog osemdeset duhovnikov. Ti so delovali med rojaki, med domačini, nekateri pa so odšli v misijone.

S pomočjo duhovnikov in vseh narodno zavednih Slovencev so se obdržali skupaj. Z lastnimi žulji so zgradili svoje skupne domove. Malo za šalo malo zares je eden od rojakov rekel: "Velik kulturni davek smo plačali." "Vsi so ponosni nanje saj so to verska, narodna in kulturna središča.

Letošnji osnovnošolski tečaj (povsod je ob sobotah) je obiskovalo skupaj 576 otrok. Začenjajo ga eno leto pred redno šolo. Srednješolski tečaj pa je obiskovalo 130 otrok. Prva šola je seveda v domači družini. To je dejansko težka naloga, saj je redna šola v španščini, ki je uradni jezik. Zato so dobrodošle tudi počitniške kolonije ali tečaji; v Cordobi je bilo napr. sedemdeset otrok.

Vseh učiteljev in profesorjev je sedemindvetdeset, sedemdeset od teh je rojenih že v Argentini. Pet od njih to delo opravlja že petinštirideset let. In plačilo? "Bog povrni!" To je vse, kar dobijo. Človek zmore samo hvaležnost za tolikšno velikodušnost in požrtvovalnost poplačati je ne more. Osebno zadoščenje je mladi rod argentinskih Slovencev in dobrih kristjanov.

MISIJONSKI KROŽEK

Med mnogimi dejavnostmi, ki so običajno po župnijah (npr. živi rožni venec, otroci, mladinski in mešani pevski zbor, mladinska veroučna skupina, ministrantska, birmanska skupina. . .), v Slovenski vasi že od vsega začetka deluje misijonski krožek. G. Lado Lenček se je pridružil že obstoječi misijonski skupini, ki je delovala v župniji sv. Jožefa pod vodstvom msgr. J. Hladnika. Misijonsko dejavnost je razširil med vse slovenske priseljence v Velikem Buenos Airesu. G. L. Lenček je bil tudi urednik Katoliških misijonov in tako nadaljeval delo Misijonišča Groblje. Pred njegovo vrnitvijo v Ljubljano so se preselili tudi Katoliški misijoni (leta 1986) in pod vodstvom Misijonskega središča v Sloveniji izhajajo kot Misijonska obzorja.

Sedanji misijonski krožek odrasle mladine se je pod vodstvom g. Francija Pavliča usmeril v zbiranje pomoči revnim v Bariločah, kjer deluje g. Branko Jan. Zadnja leta spet hodijo v Formozo. Tam so pro testanti, vendar so s pomočjo slovenske sestre Gabrijele Berčič ter po dobrodelnosti njenih ljudi našli dostop v najbolj revne predele mesta Las Lomitas (Hribčki). Darove iz Slovenske vasi (denar, hrano in obleko) zamenjajo za ročna dela domačinov; to so potem dobitki na misijonski tomboli. Seveda se z njimi pogovarjajo in tudi skupaj molijo.

Zgovorna je misel, s katero se konča kratek film z obiska v Formozi, in se mi zdi zelo primerna za sklep: "Kaj misliš, kaj je naredil Gospod, ko se je srečeval z revščino? In ti, ki si njegova priča v svetu, kaj nameravaš storiti?"

Jože Zupančič